

Nieuw Plan

Nieuw Plan

Margot Weijer

Eerste druk 2016

Auteur: Margot Weijer

Omslagontwerp: Margot Weijer

Omslagfoto: Philippus Weijer

ISBN: 9789402144246

© 2016 Margot Weijer

Hoofdstuk 1

Het huis gered, mei 1943

Hoe goed al kende hij dit beeld: De glooiende duinen, het pad als een lint. En dan, sinds die eerste keer, steeds weer dat opgetogen gevoel als het huis in zicht kwam.

Een duinhuis zoals een duinhuis hoort te zijn: rieten dak, zwart geteerde planken, een witgeverfde veranda, luiken met de rood-witte zandlopervorm naast de ramen, dakkapellen in het riet. Geen pad, geen tegels of hekwerk, nee, zo direct in de duinen met het helmgras, wuivend in de wind.

Van meet af aan was het vertrouwd geweest en het scheen hem toe dat het huis ook vertrouwen had in hem, de nieuwe eigenaar. Het was innemend, gastvrij, open. Kwetsbaar ook zeker. Het had bescherming nodig.

Christiaan Wier was nu halverwege de Steltloperweg, hij stond op de heuvel, waarna het pad zou afdalen.

Trijntje was in Hotel Steinvorte gebleven. Het hotel waarin ze voor het eerst hadden gefantaseerd over het bezit van een eigen duinhuis. Hoe dolgelukkig waren ze geweest, toen na het zetten van de handtekening op de koopakte, ze de sleutel in de achterdeur hadden gestoken en opgetogen het huis opnieuw verkenden. Voor hun kinderen, voor nu en voor later, opgetogen, omdat het zo mooi was, zo geweldig dat dit nu van hen was. Ze snoven de geur van het huis, de onmiskenbare teerlucht. Die avond dronken ze warme chocolademelk op de veranda.

Christiaan zag vanaf het hoogste punt van het pad, hoe een soldaat van het huis naar de jeep liep, die aan het pad geparkeerd stond, pal voor het huis. Het was een jonge vent nog, hij schatte amper drieëntwintig jaar.

Hij tilde kisten vanuit de jeep naar het huis. Op de zijkant was te lezen: 'Sprengstoff'. Christiaan realiseerde zich dat hij precies op tijd was.

Het huis stond in de duinen, zo'n tien meter vanaf het pad. De natuur liet al wat van het voorjaar zien. De rolklaver bloeide en zelfs was er hier en daar een korenbloem te zien. Hij hield van die droge duinvegetatie met bleke kleuren. De soldaat stapte via de veranda het huis binnen, zette de kist in het huis en ging daarna buiten staan uitpuffen, voorover met gestrekte armen en met zijn handen op de veranda geleund.

Christiaan volgde iedere beweging met scherpe blik. Het gezicht van de jonge soldaat was vriendelijk, het Duitse uniform zat onberispelijk.

Christiaan vervolgde het pad langs de duinen, richting het huis. Zijn witte katoenen overhemd en bruine corduroy blazer met groene sjaal wapperden lichtjes in de zachte zeebries, terwijl zijn blik onafgebroken op de jonge soldaat rustte. Hij passeerde de andere duinhuizen die er stil en angstig uitzagen met de rollen prikkeldraad om hen heen en de ramen als zwarte angstige ogen.

Pas toen hij genaderd was op enkele meters, zag de soldaat hem. Hij keek op naar Christiaan en twee donkerbruine indringende ogen keken hem vriendelijk aan.

"Wat een prachtig weer niet waar?" zei Christiaan met zijn melodieuze stem. Hij stond nu op een kleine twee meter afstand van de soldaat bij zijn jeep en glimlachte innemend naar hem. Deze rechtte zijn rug en was op zijn hoede. Het was nog niet voorgevallen dat hij door iemand was aangesproken, laat staan dat hij vriendelijk was bejegend.

Christiaan begon een gesprek over heimwee, 'Sehnsucht', en sprak over 'ver van huis zijn'. Hij vroeg de jongen naar zijn ouderlijk huis, sprak met hem over verlangen, verlangen naar de eigen voordeur, de geuren, het licht, de geluiden en de mensen.

Christiaan zag hoe er eerst een schaduw over zijn gezicht trok en daarna de blik van verlangen, verlangen naar thuis. De jonge soldaat zuchtte: "O ja, ik heb heimwee."

"Hoe heet je eigenlijk?" vroeg Christiaan.

"Meine name ist Hans," zei de soldaat en legde zijn hand in de uitgestoken hand van Christiaan.

Hans wist niet wat er gebeurde, óf er eigenlijk iets gebeurde. Er was iets anders. Dat wel. Er was een volkomen zekerheid dat het goed was. Dat alles goed zou komen. Dat deze man daarvoor garant stond. Zoiets.

"Het is best warm hier. Zullen we wat drinken Hans, in de schaduw van het huis, binnen? Ik heb ranja en er is pompwater."

Zonder een moment te aarzelen, of na te denken, liep Hans samen met Christiaan, als kenden zij elkaar al veel langer, het huis binnen en zetten ze zich op de rieten stoelen met zachtgele kussens.

Met Trijntje had hij die stoelen uitgezocht. Het was op een marktdag in Leeuwarden, dat ze die drie stoelen en die rieten bank zagen staan voor nog geen twee gulden samen. Ze hoorden in het huis, dat zag je meteen. Door de meubels behield je het gevoel van ruimte, van licht, van licht leven. Het was nog een heel gedoe geweest, met die meubels op de boot.

Christiaan liep met beide bekers ranja naar de keuken. Het pompwater kwam vlot en het eerste bruin gekleurde water stroomde naar buiten. Helder water gutste even later over rand van de bekers.

"Het is belangrijk dat je behoudt waar je hart ligt," zei Christiaan, een beetje onnadenkend, terwijl hij de beker met ranja aanreikte en weer ging zitten.

De jonge soldaat was weer op zijn hoede: "Hoe bedoelt u?" vroeg hij.

Altijd echt blijven. Zeg wat je werkelijk vindt of voelt, bedacht Christiaan zich.

"Het is fijn een huis te hebben, dat is alles wat ik wilde zeggen. Vertel nog wat meer over jouw huis, jouw stad." Hans vertelde van München, de plantsoenen, het centrum met de winkels, de straat waar hij zelf woonde. Zijn huis, zijn woonkamer, hoe het licht daar naar binnen viel, zijn ouders, zijn zus en hoe ze giechelde met haar vriendinnen, zijn school, zijn eerste vriendinnetje, het fietsenhok. Alles, alles vertelde hij aan deze man, deze Christiaan Wier, die hij niet kende.

Christiaan voelde hoe deze jonge Duitse soldaat geen enkel voorbehoud meer had en hoe hij volledig werd vertrouwd. Nu doorzetten, bedacht hij en nam een slok van zijn ranja. "Dit hier, is mijn huis," zei Christiaan en maakte een wijds gebaar met beide armen. Zijn blik ging langs de wanden, de kozijnen, de rieten meubels, de veranda, de duinen buiten en bleef rusten op de jonge Duitse soldaat. Die slikte en zijn ogen drukten schaamte uit. Christiaan legde zijn hand op zijn arm.

"Het is goed jongen. We begrijpen elkaar. Je begrijpt dat het huis moet blijven. Ik hou veel van dit huis."

De jongen knikte en keek Christiaan aan: "Ja, uw huis moet blijven. Waar je van houdt moet blijven."

"Bedankt jongen. Jouw taak zit er op, je kunt naar München gaan, naar je ouders."

Hans keek hem ontzet aan. "Maar ik wordt dood geschoten als ik de orders niet opvolg!"

Christiaan keek hem indringend aan en zei: "Je kunt morgen afreizen naar München. Je meldt je eerst bij je meerdere en vertelt hem dat je een erg goed besluit hebt genomen. Je zegt hem dat je hebt besloten de voorste rij duinhuizen te laten staan, om de bevolking van het eiland ter wille te zijn en als goede Duitsers te boek te staan. Hier neem dit in je hand, dan voel je zelfvertrouwen."

Christiaan stopte hem een kleine kiezelsteen in de hand. "Geef mij nu iets van jou, zodat ik je moreel kan steunen als je dat nodig hebt."

Hans vroeg zich niets af en deed wat deze charismatische man hem vroeg. Hij tastte in zijn broekzak, waar hij altijd een grote knoop bewaarde, de knoop van zijn vaders jas. Die was op straat gevallen toen ze elkaar omhelsden bij zijn vertrek, die dag dat hij met zijn legerafdeling naar het eiland werd uitgezonden.

Zonder aarzelen legde hij de grote bruine knoop in de hand van Christiaan. Die voelde onmiddellijk de lading van dit voorwerp en stak het bij zich.

Christiaan stond op. "Kom we geven het huis een naam, die maakt dat jij hier altijd herinnerd wordt. We maken een bord met de naam Hans."

In de laadbak van de jeep, lagen wat houten paaltjes en enkele plankjes. Christiaan pakte een handzaam plankje, zwart geschilderd.

"Heb je witte verf?"

Hans reikte hem een groot blik aan, waarmee hij die dag nog de palen langs de strandweg een witte kop had gegeven.

Met een smalle kwast, schilderde Christiaan met sierlijk handschrift de naam 'Hans', op het zwarte hout.

Hans keek er opgetogen naar en met twee grote draadnagels spijkerde hij het bord onder de rand van het rieten dak, aan de zijkant van het huis. Vanaf de Steltloperweg zou je het voortaan kunnen zien: Hans

De jonge soldaat voelde zich slaperig, in de trein naar München. Heerlijk zat hij hier, op weg naar zijn thuis, zijn ouders, zijn plunjezak in het bagagerek boven zich.

Hij liet in gedachten de afgelopen dag de revue passeren: Die man, die charismatische man, met zo'n aparte uitstraling, die hem zo'n gevoel van vertrouwen en ook zelfvertrouwen had gegeven. De springladingen had hij weer los gemaakt van de duinhuizen en teruggebracht naar zijn jeep. Diezelfde dag was hij naar het dorp gereden, naar hotel De Zee, waar Wolff

met nog een aantal hoger geplaatsten zijn intrek had genomen.

Met de kiezelsteen in zijn hand, had hij vol zelfvertrouwen aan commandant Wolff aangegeven dat hij de enige juiste beslissing had genomen: de voorste rij duinhuizen had hij laten staan.

Hij was zich bewust geweest van zijn rechte rug, de stevige manier waarop hij stond, zijn rustige blik die de ogen van Wolff niet meden.

Hij had geen verbazing gevoeld, toen Wolff had gezegd:

"Aber natürlich Jung, du hast recht. Das hast du gut gemacht. Sag mal, du warst doch schon lange nicht mehr zu Hause? München doch? Nimm deine Sachen, du kannst mitfahren mit dem 19:00 Uhr Boot."

De indrukwekkende commandant Wolff, met zijn hooggesloten kraag en de hoge pet, was die dag gaan slapen met een groot angstig vraagteken: Wat was er gebeurd, dat hij zich zo klein voelde? Dat zijn uniform niet meer die vanzelfsprekende krachtige tred in hem opriep. Dat hij zich plakkerig voelde van het angstzweet en snel over straat liep in het dorp.

Christiaan liet de grote bruine knoop losjes in zijn broekzak glijden.

Hoofdstuk 2

Het project, mei 2001

Het was betrekkelijk rustig bij de kaartverkoop in de haven. Anke keek naar de gezichten van de mensen naast en voor zich. Jonge stellen, jonge gezinnen, oudere stellen, vriendengroepen, vriendinnen. Je zag wat minder pubers.

In de veerhaven had zich een rij gevormd voor de kaartverkoop. Een beetje geïrriteerd keek ze naar de koffers en wieltassen, nieuw en sterk.

Ze voelde dezelfde ergernis als vroeger, toen ze als kind in de duinen, voor het huis had gezeten, op de armoedige bagage. Met haar ouders, broers en zussen had ze moeten wachten op het vertrek van de huurders. Dan waren ze te vroeg en waren de huurders van Hans nog niet vertrokken. Of als er een tekening van een onbekend huurderskind, met een punaise aan de wand geprikt zat. Die trok ze dan kwaad van de wand: wat dacht dat kind wel niet!

Een helblauwe koffer op wieltjes was tegen haar rechterhiel gebotst. "Sorry," zei de vrouw en keek al weer weg.

Zij hadden de citybag gehad, een grote groengrijze tas en een grote plunjezak. Deze had een sterke lucht, een mengsel van kamfer en muffheid. Haar moeder propte daarin vele lakens, handdoeken en theedoeken, in de wetenschap dat er geen stromend water was en alle kleding met water uit de pomp gewassen moest. Daarna nog in de wringer en dan aan de lijn. En dan was er nog dat eigenaardige piepende en krakende wandelwagentje. Daar werd de zware plunjezak op gezet, rechtop.

Elke zomer met het hele gezin naar het eiland. De auto die onderweg moest 'rusten' in de buurt van een sloot of kanaal. Haar vader haalde daar dan water uit, om de motor te koelen.

Ze kon zich niet herinneren dat er ooit een gewone auto was geweest, een gewoon model, een auto die het deed. Zo reden ze dan, die heerlijke weken tegemoet. Nog voelde ze hoe het toen was. Hoe veilig en fijn het was, als de bedden waren opgemaakt en haar moeder al weer druk in de keuken was, er thee werd gezet en er sprake was van boodschappen doen in het dorp.

De rij wachtenden voor de kaartverkoop schuifelde langzaam richting het havengebouw.

Als ze nu maar allemaal op tijd kwamen. Ze had nog niemand gezien. Anke liet haar blik langs de rij gaan. O, ja, daar had je Kees. Een grote grijns op zijn gezicht.

Ze liet haar ogen verder dwalen over alle gezichten, gestalten. Neef André, achter Kees. Ze maakten geen contact, heel goed. André tichte enorm. Je kon zijn gekuch en bijna blaffen, tientallen meters verder horen. Het hele project was eigenlijk te veel voor hem, maar hij wilde zo graag zijn aandeel leveren en iedereen vond het vanzelfsprekend dat André mee deed. Anke keek achterom en beheerste net op tijd de impuls om Judith te groeten, zo'n tien meter achter zich. En daar zag ze nu ook Frans en Ineke.

Ze rook de zoute, vissige lucht van de Waddenzee en zag hoe de veerboot van links kwam om de bocht te maken alvorens de haven binnen te varen.

Er was plaats genoeg, zo in het voorseizoen. Ze had koffie gehaald aan het buffet en zat nu bij een raam, aan één van de vele tafels met rode skaileren banken aan weerszijden. Ook de anderen hadden een tafel aan een raam uitgekozen, zag ze vanuit haar ooghoeken. Anders kon je nooit alleen aan zo'n tafel zitten, nu wel, nu het zo rustig was.

Ze zuchtte en roerde in haar koffie. Ruim anderhalf jaar was ze bezig geweest met dit project en nu was het dan zover. Dit project, een giftig mengsel van, geslepenheid en verlangen. Op die dag van het gekleurde lint, had ze met een heldere

zekerheid geweten, dat vanaf dat moment er doorgezet zou worden. Op het hoogste punt van de Steltloperweg was ze in lichte draf geweest. Voor haar uit was de weg veranderd in een veelkleurig beweeglijk lint. De runners droegen felle kleuren: roze, geel, blauw, oranje, lichtgroen.

Vrij snel na het verlaten van het dorp, toen de groep de strandweg overstak, naar de Steltloperweg, had ze al tot de laatste van de run behoord. Zwaar hijgend, maar zeker wetend dat ze het zou halen. Langs huisje Vergezicht, huisje Zee en Duin, huisje De Zeshoek. En dan bij Hans afslaan naar links, voor Johanhuis langs, voorbij huisje Korenbloem en dan naar het terrein van de Ploegschaar, zoals het kinderkamp vroeger heette.

De duinen oversteken en dan de camping en de strandopgang over. Zwaar was dat, dat losse zand, waar je niet kon afzetten, waar het leek alsof het duin je vast probeerde te houden.

Wat volgde was de bevrijding, als je bovenaan stond. Even de blik over de Noordzee, naar de einder, de overwinning en vervolgens naar omlaag rennen, het duin volgend en dan verder over het strand.

Maar het besluit was genomen, op het hoogste punt van de Steltloperweg, met het veelkleurige lint voor zich. Linksom of rechtsom, met of zonder leugens en oplichting: ze zouden het huis opnieuw in hun bezit krijgen. Dat huis, dat toch eigenlijk altijd al van hen was geweest. Dat door hun grootvader was behoed voor vernietiging. En later die onvergeeflijke daad van verkoop, hoe hadden de ouders zo stom kunnen zijn. Maar die onvergeeflijke verkoop had ze nu lang genoeg herkauwd. Er was een andere tijd aangebroken. En leugens en bedrog zouden er zeker aan te pas komen. Wat een project!

In de bibliotheek van het eiland, net buiten het centrum van het dorp, was een stapeltje nieuwe folders verschenen op de leestafel. Het personeel wist niet wie ze had gebracht, maar de folder zag er goed uit, was informatief en een beetje spannend vanwege het spirituele element.

Anke had zich opgesteld achter de eerste kast met Historische Romans en ging, zo op het oog geïnteresseerd, met een schuin hoofd langs de titels van de romans. Intussen wierp ze zo nu en dan een blik op de straat, die in het verlengde lag van de kast.

Er kwamen verschillende mensen voorbij, het was nu toch bijna haar tijd, ze zou zo kunnen komen, bedacht ze. Ze pakte een boek en bladerde er uitgebreid in.

Even later hoorde ze de deur, die wat klemde en zag ze de vrouw binnen komen. Deze legde een plastic tas met geleende boeken op de leestafel en trok haar jas uit die ze vervolgens over een stoel hing.

Het was een klein, gezellig bibliotheekje, echt geschikt voor de oudere eilanders en toeristen. Je kon er de krant lezen en een kop koffie kopen. De voorraad boeken was enorm verouderd. Maar dat was dan juist weer de charme, die oude boeken weer allemaal bij elkaar te zien.

Maar voor boeken was Anke niet gekomen. Ze was er voor deze vrouw. Deze Duitse vrouw, die na ruim dertig jaar bezit van een duinhuis op het eiland, nog steeds groette in het Duits.

Nauwgezet had ze het Duitse echtpaar, Heinrich und Gabriele Wolff bestudeerd. Ze kende hun ritme op doordeweekse dagen en in het weekend. Zo was maandag de dag van activiteit: wassen, boodschappen, iets schoonmaken buitenom.

Hij ging regelmatig een eind fietsen, zij ging vaak naar toeristenwinkels en naar de bibliotheek, waar ze dan de Duitse kranten las die aanwezig waren, meestal van enkele dagen gelegen.